

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cursvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

4. Vtrum syllogismus, vt sic genus demonstratiui, topici & sophistici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

conclusionem casu, quo villo modo haberet actum circa illam, quamvis non necessitaretur ad producendum vllum actum circa illam. *Necessitatem exercitij* voco illam, qua necessitaretur ad eliciendum aliquem actum circa conclusionem illam. Necessitatem specificationis habet voluntas ad amandum bonum secundum communior sententiam, non vero exercitij, quia ex suppositione quod velit elicere actum amoris, potest tamen nullum actum elicere. Necessitatem specificationis & exercitij habet ignis ad producendum calorem in homine approximato, quia non solū debet aliquid producere in tali homine, sed etiam debet producere calorem in ipso: his exemplis vtor in sententia communiore.

CONCLUSIO.

37. *Intellectus necessitatur ad assentiendum conclusioni, & necessitate specificationis, & necessitate exercitij, postquam quod assensu præmissis, & quod indicaverit eas esse bene dispositas in modo, & figura.*

Intellectus necessitatur ad assensum conclusionis necessitate specificationis & exercitij.

Prima pars, quæ est omnium, probatur. Intellectus est potentia naturalis determinata ex se ad cognoscendum obiectum, secundum quod proponitur ipsi: ergo si proponitur ipsi conclusio, ut vera, sufficienter, non potest indicare quod sit falsa, & consequenter si habeat aliquem actum, debet habere assensum, hoc est iudicium quod sit vera. Et certe si voluntas, quæ est potentia libera, non potest nolle bonū, sed si velit tendere villo modo in illud, debet illud velle; multo magis dicendum est de intellectu quod non possit dissentire vero, sed si habeat aliquem actum circa illud, quod debeat esse assensus.

Confirmatur præterea, quia verum non est obiectum dissensus: ergo non potest intellectus dissentire vero, ut verum; quia conclusio in tali casu proponitur ipsi vera, ergo &c.

Secunda pars est Doctoris in 1. dist. 1. quæst. 4. §. ad argumentum. D. Thoma 1. p. quæst. 82. art. 2. & 1. 2. quæst. 17. art. 6. Durand. 2. dist. 25. quæst. 4. m. 7. quos sequuntur Fohsca 6. Met. c. 1. quæst. 4. sect. 4. Conimbric. 1. Post. quæst. 4. art. 4. Arriaga disp. 15. sect. 6. Complutenses disp. 17. quæst. 4. contra Ruminibid. quæst. 8. Aversam quæst. 25. Log. sect. 3. & alii.

Probant Complutenses, quia in eodem instanti, in quo est assensus minoris, est etiam assensus conclusionis: ergo voluntas imperans, aut permittens assensum minoris non potest impedire assensum conclusionis, & consequenter necessitatur intellectus necessitate exercitij ad assentiendum conclusioni, suppositis assensibus præmissarum. Probant consequentiam, quia voluntas imperans actionem alicuius potentia non potest impedire quidquid necessario sequitur in eodem instanti: sed assensus conclusionis sequitur necessariò in eodem instanti, in quo habetur assensus minoris: ergo.

Hac probatio dependet à veritate vltimæ minoris, quæ ad aduersariis negari deberet; & quâvis assensus conclusionis haberetur in eodem instanti, in quo haberetur assensus minoris voluntate volente, non tam inde sequeretur quod haberetur in eodem instanti voluntate nolente; nec ipsi sufficienter probant, quod voluntate etiâ volente haberetur ille assensus in eo instanti necessariò. Imo directe perunt principium in illa minori, quæritur, n. an necessario connectatur assensus conclusionis cū minori.

38. *Probatur ergo aliter, quia intellectus est potentia mere naturalis: ergo est ex se naturaliter determinatus ad habendum actum circa obiectum debite applicatum: ergo quoties debite applicatur ipsi conclusio sub ratione veri, debet habere aliquem actum circa ipsum; non alium autem quam assensum, ergo. Probatur prima consequentia, quia in hoc distinguitur potentia mere naturalis à libera, quod hæc non necessitatur necessitate exercitij applicato obiecto, illa vero sic.*

Confirmatur primò, quia necessitatur necessitate exercitij ad assentiendum primis principijs debite applicatis: ergo & ad assentiendum conclusioni scientificæ debite applicatæ, à paritate rationis.

Confirmatur secundò, quia tam naturalis est potentia

intellectiva, quam visiva: ergo quemadmodum applicato obiecto potentia visiva debet ipsum videre, ita applicato obiecto suo potentia intellectiva sub ratione veri debet ipsi assentire.

39. *Dices hoc esse verum quantum est ex se, sed tamen non inde sequi, quin possit impediri per voluntatem, quæ domina est aliarum potentiarum.*

Contra: non potest voluntas impedire, quin oculus videat, quamdiu applicatur sufficienter obiectum; nec potest facere, quin applicato potentia obiecto vehementer delectabili appetitus sensitivus delectetur: ergo non potest etiam facere, quin quamdiu manet obiectum applicatum, intellectus assentiatur ipsi.

Dices intellectum magis esse intimum voluntati, quam alias illas potentias, & propterea magis posse impedire ipsum, quam alias potentias. Contra, quia quamvis sit magis intimus, non tollitur, quin habeat rationem potentia naturalis, & consequenter quin determinetur ad habendum actum circa suum obiectum sufficienter applicatum. Deinde, quamvis potentia sensitiva interior sit magis intimata voluntati, quam exterior, non tamen sequitur, quod possit impedire, ne habeat actum circa obiectum suum sufficienter applicatum.

Denique gratis dicitur quod ex tali vicinitate posset directe impediri: sed summum quod inde concludi potest, est quod possit intellectum dimovere à consideratione illius obiecti, & sic indirecte impedire, ne ipsi assentiatur: quod nos concedimus.

40. *Dices vltimò: posset habere rationem potentia naturalis in ordine ad assensum per hoc, quod determinaretur necessario ad agendum supposita volitione, quamvis non posset agere sine tali volitione, ut patet in potentia loco motiva, quæ est potentia naturalis, licet possit suspendi ab actu per voluntatem, quod etiam patet in ipsomet intellectu respectu actus fidei, naturaliter enim illum producit, licet possit ab ipso impediri per actum voluntatis: ergo ex eo, quod intellectus sit potentia naturalis, non sequitur quin possit per voluntatem suspendi actus eius circa conclusionem.*

Respondeo id non sequi ex ratione potentia naturalis quomodocumque, sed ex ratione potentia naturalis nõ subordinatæ quantum ad actum suum, ad voluntatem, qualem naturalitatem particularem colligimus tum ex prima confirmatione, tum ab experientia.

Obiicies primò: voluntas non necessitatur necessitate exercitij ad amandum bonum: ergo nec intellectus ad assentiendum vero. Respondeo negando consequentiam, quia illa est potentia libera, hæc naturalis.

Obiicies secundò: datur habitus ad facilitandum intellectum ad assensum conclusionis, sed hoc non esset verum, si omnino ita necessitaretur, non posset impediri ab assensu: ergo.

Respondeo negando minorem; ille enim habitus ponitur, vel ut intellectus faciliteretur ad disponendas præmissas in ordine ad assentiendum tali conclusioni, vel ut determinetur ad assentiendum illi sine actuali dispositione præmissarum; vel certe, ut magis difficulter possit amoveri etiâ indirecte, ne assentiatur tali conclusioni.

Obiicies terriò, quando intellectus iudicat has præmissas: omnis homo est animal: omne risibile est homo, non est determinatus ad inferendam hanc conclusionem: ergo omne risibile est animal; quæ est conclusio deducibilis ex ipsis in Barbara, quia posset inferre aliam conclusionem: ergo aliquod risibile est animal.

Respondeo, quidquid sit, vtrum illæ duæ conclusiones debeant censerī diversæ sic, ut vna possit haberi ex illis præmissis sine altera, distinguendo antecedens; si eam apprehendat; nego; si non, concedo. Itaque difficultas procedit ex suppositione apprehensionis conclusionis, quæ suppositio tollitur in obiectione, & propterea nõ est ad r.

QUÆSTIO IV.

Vtrum syllogismus ut sic sit genus Demonstrativus, Topici & Sophistici.

42. *SUPPONENDUM est ex dictis, syllogisimum, ut sic, nõ esse aliud quã propositiones rite dispositas*

secundum modum & figuram, abstrahendo à natura talium propositionum, hoc est, an sint probabiles, an verò necessaria.

QVÆSTIO. V.

An detur quarta figura Galeni, & utrum dentur modi indirecte concludentes in secunda & tertia figura.

CONCLUSIO I.

Syllogismus ut sic est uniuocus respectu demonstratiui & topici.

43. Syllogismus ut sic est uniuocus respectu syllogismi Demonstratiui & Topici tam bene quam syllogismus Demonstratiuus ut sic est uniuocus respectu omnis Demonstratiui, & genus ut sic respectu omnis generis. Hæc videtur in re esse communis, nec posse negari.

Probat, quia eodem modo prædicatur de ipsis secundum idem nomen ac eandem rationem, ergo eodem modo est uniuocus.

Non proposui autem hanc conclusionem absolute de syllogismo ut sic, sed cum restrictione illa, tam bene; quia sicut dantur plures naturæ genericæ distinctæ rationis; quæ non videntur conuenire uniuoce, ut natura coloris & animalis, ita etiam videntur dari syllogismi, qui non videntur conuenire uniuoce, ut syllogismus factus in materia reali, & factus in materia rationis, & in materia positua ac negatiua.

CONCLUSIO. II.

Syllogismus ut sic formaliter loquendo non est genus respectu syllogismi Topici & Demonstratiui ut tales.

44. Syllogismus ut sic formaliter loquendo non est genus respectu syllogismi Topici & Demonstratiui ut tales. Probat: dispositio syllogismi Topici, & dispositio syllogismi Demonstratiui non distinguuntur specie: ergo syllogismus ut sic, non est genus respectu eorum formaliter loquendo. Antecedens patet, quia in iisdem modis & figuris fiunt; diuersitas autem dispositionis provenit solum ex diuersitate modi & figuræ.

Probat secundo: album ut sic non est genus respectu hominis albi & equi albi: ergo à pari syllogismus ut sic formaliter non est genus respectu syllogismi demonstratiui & topici.

Cõfirmatur: Duo Syllogismi topici facti in Barbara nõ distinguuntur specie in esse Syllogismi formaliter, quãuis materia vnus sit distinctissimæ speciei à materia alterius: ergo syllogismus topicus & demonstratiuus facti in Barbara non distinguuntur specie in esse syllogismi, siue ut sic, siue talis formaliter, quantumvis materiæ, in quibus fiunt, sint distinctæ speciei.

Dixi autem in conclusione, ut tales, quia sine dubio syllogismus topicus factus in Barbara, & demonstratiuus factus in Cesare distinguuntur specie, habent enim diuersam dispositionem: sed hoc non contingit ex eo, quod vnus sit demonstratiuus, alter topicus, sed ex eo, quod vnus sit in Barbara, alter in Cesare.

45. Obiicit primo: syllogismi topicus & demonstratiuus sunt diuersæ speciei: ergo syllogismus, ut sic, quod prædicatur de ipsis in quid, est genus respectu ipsorum.

Respondeo distinguendo antecedens, materialiter concedo; formaliter nego antecedens, & consequentiam.

Obiicit secundo: Plus differunt syllogismi demonstratiuus & topicus, quam duo topici aut demonstratiui: ergo differunt specie.

Respondeo, quidquid sit de consequentia, distinguendo antecedens: materialiter concedo, formaliter nego.

CONCLUSIO III.

Syllogismus falsigraphus seu sophisticus, in quo esset defectus in modo & figura, ex eo scilicet, quod constaret quatuor termini, non est syllogismus verus, & consequenter non est species, aut indiuiduum syllogismi ut sic, definit à Philosopho, secus autem esset de syllogismo falsigrapho, in quo non esset talis defectus. Hæc ex se patet, quia ad rationem essentialem syllogismi requiritur, & sufficit debita dispositio in modo & figura: ergo quod non habet illam non est species, nec indiuiduum eius, & quod habet, est aut species, aut indiuiduum.

46. Syllogismus falsigraphus seu sophisticus, in quo esset defectus in modo & figura, ex eo scilicet, quod constaret quatuor termini, non est syllogismus verus, & consequenter non est species, aut indiuiduum syllogismi ut sic, definit à Philosopho, secus autem esset de syllogismo falsigrapho, in quo non esset talis defectus. Hæc ex se patet, quia ad rationem essentialem syllogismi requiritur, & sufficit debita dispositio in modo & figura: ergo quod non habet illam non est species, nec indiuiduum eius, & quod habet, est aut species, aut indiuiduum.

47. Suppono figuram esse rectã dispositionem medijs termini cū extremitatibus in præmissis; medium verum verò terminum esse, qui ponitur in vtraq; præmissarum, & non in conclusione; extremitates autem esse illos terminos, qui ponuntur in præmissis & etiam in conclusione. Cum ergo Aristoteles videret tribus tantum diuersis modis posse hanc dispositionem fieri, tres tantum assignauit figuras diuersas: quod autem tribus tantum diuersis modis possit illa dispositio fieri, probat, quia medius terminus non potest disponi cū extremitatibus, nisi vel ita, ut in vna præmissarum subiiciatur vni extremitati, & in altera de alia extremitate prædicetur, & sic habetur prima figura; vel ita, ut prædicetur in vtraq; præmissarum de extremitatibus, & sic habetur secunda figura; vel ita, ut subiiciatur in vtraq; præmissa extremitatibus, & sic habetur tertia. Sed quoniã duobus modis potest fieri, ut medius terminus subiiciatur in vna præmissarum, & in alia prædicetur, nimirum vel ita ut prædicetur in maiori & subiiciatur in minori, ut si dicatur: omne animal est viuens, omne viuens distinguitur à quocumq; lapide: ergo omne animal distinguitur à quocumq; lapide, vel ita ut subiiciatur in maiori, & prædicetur in minori, ut si dicam: omne viuens distinguitur à lapide, omne animal est viuens: ergo omne animal distinguitur à lapide. Hinc Galenus existimauit dari quartam figuram, in qua scilicet medius terminus prædicaretur in maiori, & subiiceretur in minori, nam prima est, in qua medius terminus subiicitur in maiori, & prædicatur in minori.

48. Pro resolutione notandum est, propositionem maiorem esse illam, in qua ponitur maior extremitas, minorem vero in qua minor extremitas ponitur. Maior autem extremitas in prima figura est que prædicatur de medio; vnde propositio illa, in qua subiicitur mediũ, est maior propositio, siue primo loco proferatur, siue non. Hoc colligitur ex Philosopho 1. Prior cap. 5. vbi ait: Dico autem maiorem extremitatem in qua medium est, (id est sub qua medium est tanquam subiectum) Minorem voco que est sub medio (id est de qua prædicatur medium.) Et hinc Auerroes in conficiendis syllogismis primæ figuræ ponit propositionem, in qua quæmedium prædicatur, in primo loco, & illam, in qua subiicitur, secundo loco; quod nequaquam faceret, si intelligeret maiorem propositionem esse illam, quæ ponitur primo loco, & non potius illam, in qua subiicitur medium.

49. In secunda verò, & tertia figura, non potest maior extremitas colligi hoc modo, quia vtraque vel subiicitur, vel prædicatur; vnde aliqui cum Conimbricentibus dicunt maiorem extremitatem in illis esse illam, quæ prædicatur in conclusione, & consequenter maiorem propositionem esse illam præmissam, in qua ponitur illa extremitas. Alij verò dicunt maiorem extremitatẽ esse illam, quæ ponitur in propositione primo loco prolata, atq; propterea illam propositionem esse maiorem. Itã Auersa q. 5. scilicet. 8. Sed reuera prior dicendi modus mihi magis placet, primò, quia si sufficiat ut illa sit maior propositio, quod primo loco proferatur in secunda & tertia figura, quare non sufficeret in prima? Deinde & præcipue, quia ex maiori particulari nihil infertur bene in secunda figura secundũ Philosophum; at hoc esset falsum, si maior propositio esset censenda, quæ primo loco proferatur, nã hic syllogismus optime cõcludit: aliquid animal est quadrupes: nullus homo est quadrupes: ergo aliquid animal non est homo. Et si dicatur, quod non concludat nisi indirecte, saltẽ sequitur, quod deberet in secunda figura assignari modus indirecte concludens, cuius maior esset particularis affirmatiua, & minor vniuersalis negatiua, & consequenter quod Philosophus non assignauit omnes modos secundæ figuræ, quod sine magna ratione non est dicendum.

50. Obiicit